

فرهنگ حفاظت از زیستگاه‌های کوهستانی

آيسان محرمی^{۱*}

ترجمه

بزرگداشت تنوع و تقویت هویت

کوهستان میزبان جوامع بافرهنگ‌ها و سنت‌های باستانی و عبادتگاه‌های مذهبی و زیارت و آیین پرستش در سراسر جهان هستند. کوه‌ها منابع چشمه‌ها و رودخانه‌ها هستند و به‌عنوان خانه خدایان در طول تاریخ مورد احترام واقع شده‌اند. در زمان خشکسالی مردم کیوکو در مقابل کوه کنیا ایستادند و از خدای Ngai طلب باران کردند. مردم اینکا (Inca) معابد خود را در بالاترین قله رشته‌کوه‌های آند که بیش از ۶۰۰۰ متر ارتفاع داشت ساختند.

گروه محیط‌زیست، دانشکده منابع طبیعی، دانشگاه تهران

نویسنده مسئول: آيسان محرمی

پست الکترونیک: Aisanba76@gmail.com

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

11 December
International
MOUNTAIN DAY
2016

تعداد کمی مردم تشکیل شده‌اند. تعدادی گروه‌های بزرگ را به وجود می‌آورند مانند کچوا در آندس، مردم امهرا در اتیوی، تبتی‌ها و یی در چین. جداسازی ایزوله کردن که به واسطه مرزبندی‌های سخت (نقشه و توپوگرافی) انجام شده به ایجاد و نگهداری فرهنگ‌های متنوع و نسبتاً کامل کمک کرده است متأسفانه ثبات جمعیت کوه ارزش‌های مختلف و نظام‌های مذهبی همچون مهاجرت، شهرنشینی و تعارض تهدید می‌شوند. کوه پایگاه غنی باور نکردنی از زبان است. رشته‌کوه‌های آلپ ایتالیا گوناگونی فرهنگی قومی با حداقل هفت زبان بومی در خود است. به‌عنوان مثال لادین یک زبان عاشقانه باستان است که هنوز هم توسط سی هزار نفر در دولومیت در رشته‌کوه‌های آلپ هیمالیا صحبت می‌شود. در قفقاز بیش از ۵۰ گروه قومی وجود دارد که هر یک با لباس، معماری و هنر سنتی خود و حداقل ۳۷ زبان بومی صحبت می‌شود. مردم کوهستان به مدت طولانی نقش حیاتی در مدیریت اکوسیستم‌های خود داشته‌اند. در طول قرن‌ها سیستم‌های زمینی قابل توجهی را توسعه داده‌اند که انطباق با تغییرات اقلیمی را دست یافتنی کرده است.

در چین روستاها به‌طور سنتی خدای یک معبد را به اختصاصی مسئول ابر و باران کردند. کوه‌ها همچنین مناظر زمینی ادیان و افسانه‌های خاص نقطه‌گذاری کرده‌اند. کوه سینا با حضرت موسی در ارتباط بود و مکانی است که او ده فرمان خدا را دریافت کرد. کوه المپوس یک‌بار به‌عنوان خانه خدایان در نظر گرفته شده است؛ و اعتقاد بر این که کوه کایلاش مقر خدای هندو رژیم شیوا است. در ژاپن کوه کویاسان مقدس‌ترین مجموعه صومعه بودایی در کشور است. کوهستان‌ها الهه‌های شعر و موسیقی برای سینما، موسیقی و ادبیات هستند از کوه سحر و جادو توماس من تا شعرای چینی مثل لی ابی و هان شان از موضوعات زندگی روستایی و شبانی به تصویر کشیده شده است. بسیاری از جشنواره‌های فیلم برای کوه اختصاص داده شده‌اند: از بانف و تلوراید تا تورنتو و یشیوا. این حوادث نمایان کردن بهترین‌ها در فیلم‌های کوه را به تصویر می‌کشند. همچنین فرصتی برای گردهمایی‌های بزرگ در تنوع و ترویج گردشگری فراهم می‌کنند.

تنوع فرهنگی

مناطق کوهستانی اقامتگاه‌های نسبتاً بزرگی از اقلیت‌ها جهانی از نظر جمعیت هستند. درحالی‌که بسیاری، از

کوهستان و توریسم پایدار

کوهها و مناطق حفاظت شده کوهی مکانهای آرامش معنوی و الهامبخش تفریحی و استراحت می‌باشند از اسکی و کوهنوردی تا مشاهده گوریل کوهی در راندوا و بازدید از کلیساهای سنگی در اتیوپی. به‌نوعی کوهها انبوهی امکانات را به انواع گردشگران عرضه می‌کنند. برای بسیاری در جهان مدرن کوه اورست نماد والاترین هدفهای ممکن در تلاش به رسیدن به مادیات و معنویات است. مناطق دوردست از جمله بخش جنوب غربی ناحیه خودمختار تبت از چین همراه با وسوالسی های نپال و هند هستند که چشم‌انداز مقدس فرامرزی کایلاش هستند. این یک دنباله مذهبی برای پیش از یک میلیارد در آسیا و مورد تقدس توسط تعدادی از

ادیان مانند هندوها، بودائی‌ها، بن‌ها و جین‌ها و سیک‌ها است. تأثیرات گردشگری بر فرهنگ و هویت کوه می‌تواند هر دو فرصت و چالش باشد. علاقه گردشگران در سنت‌ها و آداب و رسوم بومی کمک به افزایش و یا بازگرداندن غرور خاصی از جوامع محلی به‌خصوص برای کسانی که احساس به حاشیه رانده شدن در کشورهای خود دارند. با این حال کاهش فقر و افزایش عدل اجتماعی هنوز چالش‌های بزرگی هستند و همچنین حصول اطمینان از سود منافع اقتصادی گردشگری در جوامع محلی باقی می‌ماند. با تکیه بر جامعه توریستی کوه می‌توان از یک توزیع عادلانه‌تر درآمد اطمینان حاصل کرد که کمک به حفظ فرهنگ و دانش محلی، کاهش مهاجرت و ارائه مشوق‌هایی برای حفاظت از اکوسیستم‌های کوهستانی و کالاها و خدمات آن شد.

رژیم‌های غذایی سنتی و فرآورده‌های کوهستان که تنوع زیستی جهانی و بی‌مانندی هستند، محصولات متعددی نشأت گرفته از کوهستان هستند، شامل ذرت، سیب‌زمینی، جو، ذرت خوشه‌ای، گوجه‌فرنگی و سیب. غذای سنتی و بومی از بستر متنوع سیستم غذایی بومی جوامع کوهستانی در کشورهای در حال توسعه تأمین

می‌شود این منابع غذایی مورد استفاده اغلب دارای مواد مغذی بیشتری نسبت به گونه‌های عمده‌ای هستند که به‌طور متداول تولید و مصرف می‌شوند. نگرش جوامع کوهستانی اغلب مبتنی بر ارتباط عمیق با زمین، آن‌ها را در فعالیتهای کشاورزی و مراقبت از محیط‌زیست و منابع طبیعی رهنمون می‌کند. به‌طور مثال در

خود را در قیاس با ۳۷ سال گذشته از دست داده است. با این حال هنوز مناطق کوهستانی پراهمیتی با در نظر گرفتن در سطح کشور، حوزه زیست جغرافیایی، زیست‌بوم و منطقه اکولوژیکی وجود دارد که به اندازه کافی محافظت نشده است.

محافظت ضعیف از کوهستان‌ها بابت تنوع زیستی موجود در آن‌ها، خدمات اکوسیستمی که برای دنیا فراهم می‌کنند و آسیب‌پذیری تغییرات اقلیمی است.

افسانه آب کوه قرقیزستان

منطقه باتکان در قرقیزستان محیطی خشن است که با صخره‌های کوهستانی دارای منابع آب کمیاب احاطه شده است. بر طبق افسانه بومی سه پادشاه در آنجا (جایی که آب محترم شمرده می‌شود) نزاع قدرت داشتند. پادشاهی که بر بالای جریان آب (رود) مهمی بنام سوباشی بود جریان آن را به سمت افراد پایین قطع کرد. سال‌ها بعد مردی تصمیم به یافتن سوباشی گمشده گرفت. او به مکانی رفت که در گذشتگان او در افسانه توصیف کرده بودند که با یک درخت قدیمی نشانه‌گذاری شده بود و در آنجا منبع آب مورد نظر را کشف کرد. با وجود اینکه دین اسلام مذهب غالب در قرقیزستان است مردم قرقیزستان به Tengnism (نوعی مذهب) هم عمل می‌کنند که شاخه‌ای از جادوگری، همزادگرایی و جن‌پرستی است. آب، به خصوص آب چشمه‌های کوهستانی یکی از خدایان اصلی Tengriism است؛ و مردم قرقیزستان همچنان به Emboo، آئینی که مربوط به تطهیر کودکان است عمل می‌کنند. امروزه سوباشی به‌عنوان یک مکان

رشته‌کوه‌های آند، پاجاماما مادر طبیعت، توسط مردم بومی ستایش می‌شد، ناظر بر کاشت و برداشت محصول، مظهر کوهستان و به باور مردم دلیل زمین‌لرزه‌هاست. آئین پرستش پاجاماما روابط بین جوامع انسانی و محیط‌های زیست (طبیعی) را مستحکم می‌کند، قبایل و دهکده‌ها را در جنبه‌های گوناگون چرخه کشاورزی گرد هم می‌آورد.

میراث جهانی سایت‌ها و مناطق کوهستانی حفاظت شده

طبق سازمان علمی، فرهنگی و تربیتی ملل متحد (یونسکو)، ۳۷۶ عدد از ۶۶۹ عدد از ذخایر زیست‌کره جهانی (۵۶ درصد) شامل اکوسیستم کوهستان هستند. بسیاری از کوهستان‌ها به‌عنوان سایت‌های بیوسفر یونسکو و میراث جهانی ثبت شده‌اند. کوه کنیا با ارتفاع ۵۱۹۹، دومین قله مرتفع آفریقا است. این آتشفشان باستانی خاموش در سال ۱۹۷۸ به‌عنوان ذخیره بیوسفر یونسکو تعیین شده بود و در سال ۱۹۹۷ یکی از سایت‌های کوهستانی میراث جهانی بود. در طی قرن بیستم، ۸ عدد از ۱۸ یخچال طبیعی کنیا از بین رفت که پوشش یخی را بیش از دو سوم کاهش داد. کوه اوآسکاران مرتفع‌ترین قله پرو (۶۷۶۸ متر) در کوردیلارینکا، بلندترین و گسترده‌ترین یخچال‌های طبیعی رشته‌کوه‌های گرمسیری واقع شده است. پارک ملی اوآسکاران در سال ۱۹۷۷ به‌عنوان ذخیره بیوسفر یونسکو و در سال ۱۹۸۵ به‌عنوان سایت میراث جهانی تعیین شده بود. یخچال‌های طبیعی اوآسکاران حداقل ۱۳ کیلومتر مربع از یخ و در حدود ۴۰ درصد از حجم

معنوی ایمارا (Aymara) که ساکن آن منطقه هستند، ادامه پیدا می‌کند. پروژه سازمان غذا و کشاورزی در... شمال فلات لاپاز در کشور بولیوی در مورد امنیت غذایی بر روی مزارعی که به صورت قبیله‌ای و بومی... شده، باهدف تقویت این سیستم قدیمی کشاورزی وابسته به آن‌ها انجام شد. خانوار با مشغول شدن در پروژه زراعت متناوب گوجه‌فرنگی و... (نوعی حبوبات محلی که نیتروژن را به خاک پس می‌دهد و آفات را از میان می‌برد). عموم مردم بر طبق سیستم کار جمعی بنام Ayni، که کل جامعه را در بر می‌گیرد، کارهای متفاوتی از کاشت تا برداشت را انجام می‌دهد. پیش از برداشت محصول در مراسمی برگ‌های کاکائو و الکل خالص به مادر طبیعت (Pechamama) تقدیم می‌شود تا او همچنان نعمت خود را به آنان ارزانی کند.

شدن چرخه، Jum، کاهش بازده و افزایش فرسایش خاک بوده است. از سال ۲۰۱۳ پروژه فائو بیش از ۹۰۰۰ خانوار را از طریق توزیع آورده‌های کشاورزی باکیفیت و پرداخت‌ها نقدی، فعالیت‌های توسعه ظرفیت از راه ترویج آموزش، تقویت تولیدات کشاورزی پایدار و توسعه زنجیره ارزش‌های اساسی حمایت کرده است. تأثیر خاص به استفاده از دانه‌های بومی و زنده کردن (بازسازی) رژیم‌های غذایی سنتی از طریق نمایش پخت و پزهای مناسب که از مواد غذایی بومی و دستور پخته‌ای اصلاح شده استفاده شده. فعالیت‌های این پروژه با مشاوره مسئولین ملی و بومی با همکاری نزدیک ذی‌نفعان نهادهای سنتی با پیروی از اصول رضایت آگاهانه و شروع به کار رایگان به انجام رسیده بود.

مقدس در میان مردم محلی تلقی می‌شود. مردم از روستاهای پایین دست برای پرستش و شکرگذاری از خدا به خاطر موهبت آب پاک کوهستان‌ها به خانواده‌هایشان، به اینجا (سوباشی) می‌آیند.

مولدهای کوهستانی در آند از مادر زمین مراقبت می‌کنند

در یکی از کرانه‌های دریاچه Titicaca، بزرگ‌ترین دریاچه قابل کشتیرانی دنیا، کشاورزان بومی برای معیشت، به استفاده از روش‌های پایدار کشاورزی اجدادشان ادامه می‌دهند. محصول کشاورزی در منطقه آلتی پلانو (Altiplano) به علت خاک نامرغوب و آب‌وهوای خشک و ناملایم کم است. ولی چرخه کشاورزی برای متمرکز شدن در میان مردم فرهنگی و

ترویج امنیت غذایی در میان جوامع بومی بنگلادش

بلندی‌های چیتاگونگ (Chittagong)، منطقه‌ای کوهستانی واقع در جنوب شرقی بنگلادش و مشتمل بر سه ناحیه است: باندربان، خاگراچاری، رانگاماتی. این منطقه علاوه بر مردم بنگلادش، اقامتگاه ۱۲ گروه نژادی مختلف است و جمعیتی بالغ بر ۱،۷ میلیون نفر دارد. هر گروه نژادی دارای زبان، فرهنگ، رسوم و نظام عدالت مجزایی است. بعضی مناطق هنوز از ناامنی غذایی مزمن و سوء تغذیه رنج می‌برند. در مناطق دورافتاده، مردم هنوز سیستم سنتی کشاورزی متناوب به نام Jum را استفاده می‌کنند. در دهه‌های گذشته، فشار زمین و تلاطم‌های زیست‌محیطی از عوامل کوتاه